

Erzsébet-ligetek, emlékültetvények sorsának és kultúrtörténeti szerepének elemzése

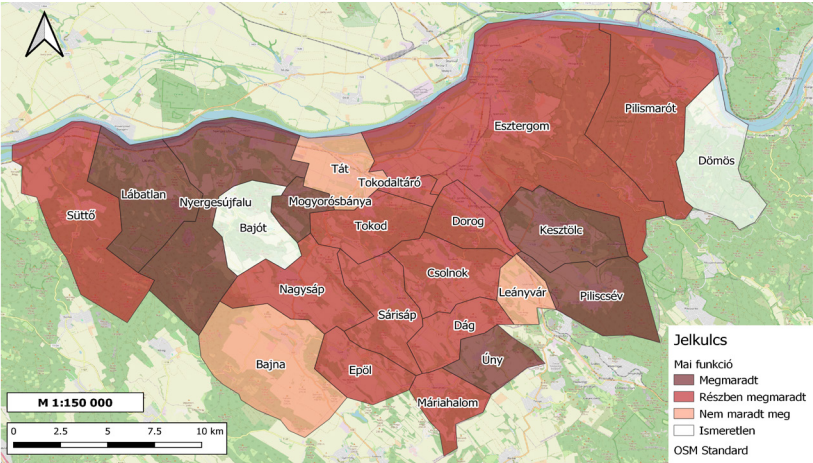
A szakdolgozat célja az Erzsébet-ligetek kultúrtörténeti értékének feltárása, sorsának nyomon követése. A 19. század végén, Erzsébet királyné tragikus halálát követően országszerte közel hárommillió fásszárú növényt ültettek el az uralkodóné emlékére. Az emlékfásítások dokumentálása az Erzsébet Királyné Emlékfái (1899) című kötetben található, amely a kutatás alapjául szolgált. A vizsgálat három szinten valósult meg: országos léptékben az Erzsébet-ligetek tájalakító és kultúrtörténeti szerepének elemzése, megyei szinten a jelenlegi Komárom–Esztergom vármegye 23 településén létesített emlékfásítások kataszterezése, valamint objektum léptékben az emlékhelyekhez kapcsolódó épített elemek és növényegyedek dokumentálása. Az országos szintű kutatásról szóló fejezet az Erzsébet emlékfásítások típusait mutatja be pár nevesebb helyszín ismertetésével. A vármegyei emlékhely kataszter képezi a kutatás fő részét, melyben összegzésre kerültek az említett kötetből kinyert adatok, illetve saját helytörténeti kutatás és helyszíni felmérések eredményei. A kutatás során történeti térképek, archív fényképek, képeslapok és irodalmi források is feldolgozásra kerültek. A kataszteri adatok elemzéséből kiderül milyen arányban voltak felkutathatóak és beazonosíthatóak a 130 éves emlékhelyek, valamint az, hogy jelenleg fellelhetőek-e még, megőrizték-e funkciójukat, mint közterületi zöldfelület. Az eredményekről térképes ábrázolás és diagram készült. A konkrét helyszínek elemzéséről szóló fejezetből kiderül, hogy milyen paraméterek jellemezték, illetve jellemzik az Erzsébet-ligeteket és milyen hosszúéletű fajokat alkalmaztak. A kutatási eredmények alapján megállapítható, hogy az Erzsébet királyné emlékére létrehozott fásítások jelentős része mára elpusztult, vagy elvesztette emlékhely jellegét, valamint helyük gyakran nem, vagy nehezen beazonosítható. A még meglévő emlékfásítások ezért veszélyeztetett, megőrzendő, illetve helyreállításra érdemes kultúrtörténeti értékek, melyekkel Erzsébet királyné természetéhez való viszonyulásának, szellemiségének is emléket állíthatunk.

KISS ESZTER

kiss.eszter368@outlook.hu

KONZULENS: HUBAYNÉ DR. HORVÁTH NÓRA
TÁJVÉDELMI ÉS TÁJREHABILITÁCIÓS TANSZÉK

Erzsébet emlékfásítások fennmaradása a kutatási területen, eredmények diagramon (saját szerk.)

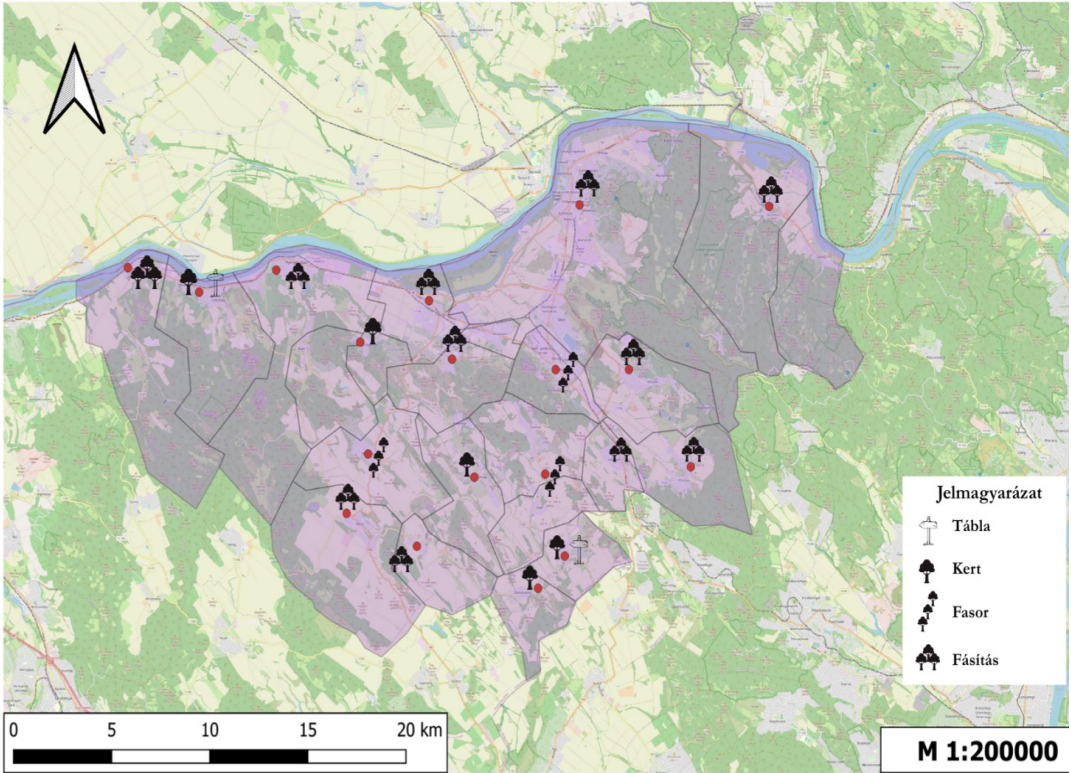
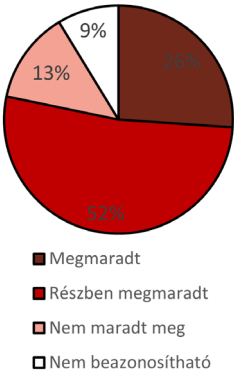
Emlékfa az únyi templomnál (balra), emlékmű a gödöllői Erzsébet parkban (jobbra) (saját fotó, 2025)

Esztergom, Erzsébet liget helye 1967 (Fentről.hu)

Gödöllő, 1970 Légifotó, Forrás: Geoshop

Erzsébet emlékfásítások jellege
Alaptérkép: OSM Standard

Erzsébet emlékfásítások jellege a kutatási területen (saját szerk.)

Sopron - Erzsébelkert, 1951 (Forrás: Hungaricana képcsarnok)